איבא חד דמערב בהו. וא"ת ולבטיל ברובא וי"ל דבעלי חיים לא בטלי דמשיבי אי נמי ס"ל דבר שיש לו מתירין לאחר יו"ט וכל דבר שיש לו מתירין אפי' באלף לא בטיל[א]: **חד מנייהו אזל לעלמא.** וא"ת וכי תלינן לקולא בדבר שיש לו מתירין[ב] וש"ל דומיל דהואיל ונשארו שניים במקומם ולאי בכה"ג תלינן לקולא[ג]: **חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה.** פ"ה בורר מנה היפה שבשניהם ויאמר אם זה של מעשר מוטב ואם האחר של מעשר הרי זה מחולל על זה ותימה דמפרש בפרק הזהב (ב"מ דף מה.) דאין מחללין כסף על כסף ולא מעות על מעות לכך נראה דמחלל בתחלה המנה של מעשר על פרוטות של נחשת ואח"כ מחללו על מנה היפה שבשניהם: [ד] **הכל** חולין. שאי אומר הוא לקח מעות של מעשר שני והני אחריני היינו ותימה דהא לא אמרי' שאי אומר להקל אלא כשהוא מדרבנן כדאיתא בפסחים (דף י.) דקאמר שאי תרומה דרבנן לפיכך אני תולה להקל ומר שאי אומר וכו' וי"ל דכיון שאין אדם מניח חולין אלא מעשר תלינן שפיר לקולא[ד] ואמרי' ודאי לקח אלו משם ושכח ואחר כך הניח אלו שם[ה]:

פשיטא

אבל ביום טוב אסור דזימנין דמשתכחי שמנים כחושים וכחושים שמנים וקמטלטל מידי דלא חזי ליה אי נמי זימנין דמשתכחי כלהו כחושים ושביק להו ואתי לאמנועי משמחת יום טוב: **מתני'** זמן שחורים ומצא לבנים לבנים ומצא שחורים שנים ומצא שלשה אסורים שלשה ומצא שנים מותרים בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין ואם אין שם אלא הם הרי אלו מותרים: **גמ'** פשיטא אמר רבה הכא במאי עסקינן [א]כגון שזמן שחורים ולבנים והשכים ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים מהו דתימא הני אינהו נינהו ואתהפוכי אתהפוך קמ"ל הנך אזדו לעלמא והני אחריני נינהו לימא מסייע ליה לר' חנינא דאמר ר' חנינא [ב]רוב וקרוב הלך אחר הרוב כדאמר אביי [ג]בדף הכא נמי בדף: [ג]שנים ומצא שלשה אסורין: מה נפשך אי אחריני נינהו הא אחריני נינהו ואי לא אחריני נינהו הא איכא חד דמערב בהו: [ד]שלשה ומצא שנים מותרין: מ"ט הני אינהו נינהו וחד מנייהו אזל לעלמא לימא מתני' רבי היא ולא רבנן [ה]דתניא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי רבי וחכ"א [ו]הכל חולין הניח מאתים ומצא מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי וחכ"א [ז]הכל חולין אפילו תימא רבנן הא אתמר עלה ר' יוחנן ור"א דאמרי תרוייהו שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות ולמה לי לשנויי עלה שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות והא אתמר עלה דההיא דרבי יוחנן ור' אלעזר חד אמר בשני כיסין מחלוקת אבל בכים אחד דברי הכל חולין וחד אמר בכים אחד מחלוקת אבל בשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל בשלמא למ"ד בשני כיסין מחלוקת היינו דאיצטריך לשנויי הכא שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות אלא למ"ד בכים אחד מחלוקת אבל בשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל השתא למה לי לשנויי עלה הא אמרת בשני כיסין לא פליגי אמר רב אשי הכא בגוזלות מקושרים [ח]וכיסים מקושרים עסקינן גוזלות מנתחי אהדדי כיסין לא מנתחי אהדדי ורבי אמר לך כיסין נמי זמנין דמתעבל

דמתעבל

אבל בי"ט. כשבא לברכן בי"ט כלומר שלא ברר דבריו מבעוד יום וסומך על בדיקת מחר שיבדוק את כולן: **דזימנין דמשתכחי שמנים כחושין וכחושין שמנים.** תותם הגראים שמנים למראה עיניו ומצאים כחושין במשמושן והכחושים ומצאים שמנים: **מידי דלא חזי ליה.** כל אותן שטלטל יותר על צרכו מוקצים היו: **אי נמי** גרסינן: **אי זימנין דמשתכחי להו כחושין.** וקא ממנע משמחת י"ט וכל זה על ידי שלא ברר אתמול דבריו לפיכך סמך על שקר לומר אי אפשר שלא יהו שנים או שלשה טובים ומחר ומצאו כולם רעים אבל כשאתה מזקיקו לברר שוב אינו סומך אלא על אלו בין היו שמנים או כחושין ולדעת כן זמנן וכא ונוטלן ולא ממנע: **מתני' זמן שחורים.** ולא היה אם עוד ולמחר מצא הכל לבנים ולאי המזומנים הלכו להם ואלו אחרים לאתו להו מעלמא לשובך. וכן שנים ומצא שלשה ואינו מכיר את המוכיים כולם אסורים: **שלשה ומצא שנים מותרים.** האחד הלך והשנים נשארו ולא אמרינן הואיל והאחד הלך כן הלכו כולם ואלו אחרים הם: **זמן בתוך הקן ומצא לפני הקן.** ובתוך הקן לא מצא כלום הרי אלו אסורים ובגמרא[ט] מפרש לה: **גמ' לגון שזמן שחורים ולבנים.** בשני קנין וכל הקנין מובדלין במחילות ועליות כדרך כל שובכין עשויין עליות הרבה וכל עליה יש בה מחילות הרבה: **והשכים ומצא כו'.** והכי קאמר זמן שחורים בקן זה ומצא בו לבנים ולבנים זמן בשני ומצא בו שחורים: דרבי חנינא בבבא בתרא בלא יחפור: **רוב וקרוב.** אם בא מעשה לפנינו ויש לתלותו בדבר הקרוב לו להתיר או לאסור ויש לתלותו אחר הרוב לענין אחר חלוף הקרוב הלך אחר הרוב. ומתני' נמי הכי אמר דהא איכא למתליהו להך שחורים באותם שהיו אתמול בקן שבגדלו וכן הלבנים ולומר נהפכו ולא תלינן אלא אמרינן מעלמא אתו ומרובא פירשו: **דלאמר אביי.**

לקמן: **בדף.** שיש דף לפני השובך בולט ויולא ממנו ושם באין ויושבין יונים דמעלמא תדיר שילאים ליכנס לקן מפני שאותן שבקן מגרשים את כל הבא אליהן וכשיולאין משובך אלו נכנסין הלכך חיישינן שמא מן הדף באו לקנין הלכך אסורים דהוו להו כלהו קרובים שבדף ושבקן הלכך זיל בתר רובא: **מה נפשך כו'.** פירושא דמתני' היא כלומר להכי אסורים דמה נפשך להתירם: [ט] **[נימא מתני' רבי היא.** הא מתני' סתמא היא והלכה כסתם משנה ואמן קי"ל [ט] (כתובות דף כא.) הלכה כרבי מחבירו ולא מחבירו]: **הניח מנה.** ממעות מעשר שני בתיבה: **חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה.** האחד חולין ואינו יודע איזהו ועוטל איזהו היפה שבהן ואומר אם [י] (היא זו) של מעשר הרי יפה ואם חולין היא תהא חברתה מחוללת עליה: **הכל חולין.** הואיל ולא מצא כמו שהניח חולין להקל ולומר נטל את הראשון והניחו במקום אחר והניח שוב את אלו ושכח שאין אדם מניח מעות חולין ומעות מעשר ביחד: **מנה מונח.** ונשאר הך מנה ממעשר: **הכל חולין.** הואיל ולא העלה לירושלים לא הפרידן זה מזה ושניהם נטלן והניחם במקום אחר וזה חולין הוא שהניח הלוס אחרי כן ושכח: **שאני גוזלות.** להכי איכא למימר האחד הלך וחבריו נשארו: **הואיל ועשויין.** רגילים הן להיות מדלין אחד אחד ויולאין ונכנסין אבל מנה לא הלך מאליו אע"כ נטלו וכשנטל נטל שניהם: **ומה לי לשנויי עלה.** רבי יוחנן ורבי אלעזר מה דוחקין לתלות טעם משנתנו במדלים הא לדידהו מתוקמת שפיר כרבנן בגלאו האי טעמא דהא איהו אפליגו בההיא דמעשר חד אמר מחלוקת במונחין שני המנין בכיס אחד בההוא הוא דקאמרי רבנן דכשנטל כל הכיס נטל אבל בשני כיסים מודו דהאחד נטל והניח השני וחד אמר מחלוקת בב' כיסין בההוא הוא דקאמר רבי מנה מונח ומנה מוטל: **האי מאי** לא גרסינן: **בשלמא למ"ד כו'.** המקשה סיומי מסיים למילתיה ומפרש קושייתו בשלמא מאן דמוקי פלוגתייהו בב' כיסין דהיינו כדומיא דמתני' דהוו שני גוזלות צריך לשנויי דתקום מתני' כרבנן מהאי טעמא הואיל ועשויין לדדות אלא למ"ד בשני כיסין מודו רבנן שתא למה לי לשנויי משום דעשויין לדדות הא בשני כיסים נמי הכי קאמרינן: **השתא ומה כו'** לא גרסינן אלא ה"ג **אלא למ"ד בכים אחד מחלוקת אבל בשני כיסים דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל השתא ומה לי לשנויי עלה האמר בשני כיסים לא פליגי.** וחד מהני רבנן או רבי יוחנן או רבי אלעזר אוקמה הכי ועיל אמאי שנו תרוייהו הואיל ועשויין לדדות: **אמר רב אשי הכא בגוזלות כו'.** מ"ד בכים אחד מחלוקת בשני כיסין כעין כים אחד קאמר דהיינו שני כיסין מקושרין ודקאמר אבל בשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל בשאין מקושרין ומתני' אפי' בגוזלות מקושרין משמע דהנמוקרין מותרין ולא אמרי' אותן שזמן נטלו כולם ואלו אחרים הלכך אי לא דשאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות לא הוה מתוקמא כרבנן דהא בכיסים מקושרין אמרי רבנן הכל חולין. והשתא אגב האי שנויא מתוקמא שפיר כרבנן דגוזלות דמדדין מנתחי אהדדי ואיכא למתלי לקולא דחד מנייהו הוא דאזל ליה אבל כיסים לא מנתחי ואדם בא ונטלן וכיון דמקושרים הם שניהם נטל:

דמתעבל

עב א מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכה ו טוש"ע א"ח סי' תצ סעיף יב:
עג ב מיי' פט"ו מהל' גזילה וא' יח [וש"ט מהלכות רוצח הלכה ז] טוש"ע חו"מ סי' רס סעיף ח:
עד ג מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכה ו טוש"ע א"ח סי' תצ סעיף יב:
עה ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף יג:
ה ו [מיי' פ"ו מהלכות מעשר שני הלכה ג]:

רבינו חננאל

ליטול איזה שאבדור, וחיישינן דילמא מטלטל ושביק כדי לבחור לו השמנים. אי נמי משתכחי כולהו כחושים כו'. [**מתני'**] זימן שחורים ומצא **לבנים כו'.** אוקמא רבא כגון שזימן שחורים בצד מזרחי ולבנים בצד מערבי, ובא ביו"ט ומצא לבנים במזרח ושחורים במערב, וכגון דאיכא בדף ההוא אחרים הרבה שחורים ולבנים שלא זימן אותן, דחיישינן שמא מאותן שלא זימן מהן שהן רוב, והן (ערר) [ערד] בדף (אחר) [אחד] עמהן שהן קרובין, נמצאו האסורין מרובין וקרובין, לפיכך גם הן אסורים. **שלשה ומצא שנים הרי אלו מותרים.** ואוקימנא דסבר האי תנא חד מנייהו אזל לעלמא ואשתיירו תרי והן הן שזימן. ואמרינן מתני' רבי היא, דתניא הניח מאתים זוז ממעות מעשר שני ומצא מנה, מנה מונח ומנה נוטל, כלומר מי שנטל לא רצה ליטול הכל ונטל מנה והניח מנה, וזה המנה מעשר שני הן. וחכמים אומרים הכל חולין, כלומר מעות מעשר שני כולן ניטלין ואילו אחרים הן. ופריק רב אשי לעולם משנתנו אפילו לרבנן, והכא בג' גוזלין מקושרין (קמפלגי) זימן, וכן הניח ב' כיסין מקושרין, בכל כיס מנה, גוזלין עבידי דמנתחי, ואפילו רבנן מודו דחד מנייהו ניתח ועריק, ואשתיירו הני תרי, והן הן, ולפיכך מותרים. אבל כיסין דלא מנתחי, ליכא למימר הכי, לפיכך מי שלקח הכל לקח, ואלו אחרים הן. ורבי אמר לך כיסין נמי זמנין דמתעבל קיטריהון ומיפרדי מהדדי ולקח אחד ונשאר אחד.

ו) ב"ג כג.; **ז)** [לקמן יח.], **ג)** פסחים י., [תוספתא מ"ש פ"ה], **ד)** [נטין נא.], **ה)** [דף יא.], **ו)** גי' רש"ל, **ז)** [עיתוסין מו: פסחים סז.], **ח)** [ל"ל זו היא], **ט)** וע' רש"ל ותוס' פסחים יט ד"ה מולין וכו' התליפו שיטתם,

מוסף רש"י

ואם אין שם אלא הם. אם אין סביבותיהם אתמול אלא הן, הרי אלו מותרים. דודאי אלו הן שהזמין בתוך הקן ובאו לפניה (לקמן יא.). **רוב וקרוב הלך אחר הרוב.** אם בא דבר לפנינו ויש בו להלך אחר הרוב והוא כך, ואם תלך בו אחר הקרוב אינו כך, הלך בו אחר הרוב (ב"ב כב.). **חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה.** ומביא קנעים בשום מנה ואומר כל מקום שהן מעות מעשר שני הרי הן מחוללים על הקנעים הללו ומעלה הקנעים לירושלים (פסחים י.). **הכל חולין.** שהמנה נטל ואלו הוא אותו אחרי כן (שם). **אין נוטלים את העלי.** דף עב וכבר ובמשנה בו מעיים לעוגים ובוימי ובוי מעלכתו לאיסור, וקא סברי ב"ש אסור לטלטלו ואפילו לצורך גופו אפילו לגוף הכלי למלאכה המותרת היום (לעיל י.). **אין נותנין את הערוב.** שהושבת ביום טוב, לפני הדורסן. לא יטמנו במקום דריסת הרגלים שהוא לוקח עיבוד שמתעבד ע"י הדריסה (שם). ושרון. ב"ש וב"ה שנחלקו בטולין את העלי לקנה עליו בשר ביו"ט, **שאם קצב עליו בשר.** שעשה לצורך שמתת יו"ט, שאסור לטלטלו. הסאי דקשרו ב"ה משום שמתת יו"ט קשרו (שבת קכג.).

מוסף תוספות

א. דאסיק רב אשי לעיל אפי' בדרבנן לא בטיל ואזלינן נמי בספיקתו לחומרא, והיינו דאזלינן בכולהו ספקי דמתני' לחומרא. רשב"ם. **ב.** אפילו בספיקא אזלינן לחומרא כדאמרינן. שיטה. **ג.** דטפי יש לנו לומר דחד מינייהו אזל לעלמא מלומר כולהו אזלי והני אחרני נינהו. שיטה. **ד.** דבודאי נשתנו משום להו רבנן. רשב"ם. **ה.** [ו]אזלינן בהו בתר רובא דעלמא ורובא דחולין נינהו. רשב"ם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

דמתעכל קטרייהו. ניתר הקשר שלהם ומתפרק מאליו והכא ונטל שמא לא מקושרין מצאם וחבוף האחד והלך לו: ט) **לפני הקן.** דרך כל שובכין להיות מעט מן דף העליה בולט חוץ למחיצה של כל קן וקן **ושם היונים יוצאים לאויר ונוחים שם כרלוסם ולקן: הלך אחר הרוב.** כי הכא דלא אמרי' אלו אותן שזמן בתוך הקן שהוא קרוב לגפני הקן אלא אמרי' מעלמא אתו: **בדף.** דכלהו קרוב גינהו הלכך הלך אחר הרוב דאיכא תרתי: **רבא אמר.** הא לא אצטריך לאשמועינן אלא בשני קנין זו למעלה מזו ובשניהם גוזלות וזמנן את שבזו ולא זמן את שבזו ולמחר בא ולא מצא בתוך הקן שזמן אלא לפניו ובאותו שלא זמן לא מצא לא לפניו ולא לתוכו הלכך אסירי. ולא משום ששא דיוני דעלמא אלא מאחר שלא מצאן במקומן ועוד שבקן האחר המוקלה לא מצא כלום יש לחוש שמא אלו שמצא לפני הקן המוכן לא מתוכו יצאו אלא מתוך המוקלה: **ולא מיבעיא קאמר** לא גרסי' אלא ה"ג **ולא מיבעיא זמן בתחתונה ולא זמן בעליונה כו'.** כלומר ותנא דאצטריך לאשמועינן אסורים לאו בשזמן את של תחתונה ולמחר מצא בתחתונה לפניה ולא בתוכה ולא מצא בעליונה כלום אצטריך למימר דאסירי דחיישינן דלמא הני דאזמין אזדו להו והכי שמצא לפניה משל עליונה באו ואשתרבובי אשתרבוב למטה ומיתו הא לא אצטריך דאפי' זמן בעליונה בתוכה ולא זמן את של תחתונה ולמחר מצא בעליונה לפניה ולא בתוכה ולא לאו אורחייהו למסרך ומיסק בעודן קטנים אלא ממרינן סרוכי סרוך מן התחתונה המוקלה וסליקו לפני העליונה: מ) **ואם אין שם אלא הן.** אם אין סביבותיהם אתמול אלא הן: נ) **הרי אלו מותרים.** דודאי אלו הן שהזמין בתוך הקן ובאו לפניה: **מפורחים.** גדולים ופורחים למרחוק: **אחדויי אחדו.** מאותו קן ואתו לכאן כדמפרש ואזיל דעד חמשים אמה מדלה: **בקרן זוית.** שזוית הבית בולט להלאה מן השובך וקן זה שזמן בו עומד לגלדין דאי הוה אתי לכאן לא הוה מזי לקניה שהזוית של בית עומדת לפניו: **מתני' עני.** מלאכתו לאיסור לכתוש בכתשת משום הכי אסרי ליה בית שמאי: **גמ' שאסור לטלטלו.** דאתעביד ליה לורך י"ט: **בשברא גרמי.** המיוחדת לקצב עליה בשר: **מהו דתימא הוא הדין דאפילו שברא גרמי.** אסרי ב"ש דלמא בתר דטלטלה ממליך ולא תבר ואשתכח דטרח בכדי: **איכא דאמרי אמר אביי כו'.** כי אותביה פשיטא עלי תנן שני אביי הכי לא נצרכא הא דאמרינן אבל תברא גרמי דברי הכל מותר אלא לתברא גרמי חדתי אלא קצב עליה מעולם דאיכא למיחש דחייס עלה וממלך: **לא חייש לאמלוכי.** בתמיה ופריך לאביי: **אין מוליכין טבח וסכין וכו'.** אם היו רחוקים זה מזה דלמא [בתר] דטריח ממליך: **מדוך.** בוכנא שדוכין בו תבלין במדוכה: **נשבח הא קדרה.** מין תבשיל זה שיהא צריך תבלין כגון בשר ובצלים: **ואעבד קדרה אלא בעיא תבלין.** כגון כרוב ולפת: **מאי איכא למימר** גרסי': **קמ"ל** לא גרסינן: **שמולחין עליו.** ואע"פ שהמלח מועיל לעבוד: **לצלי.** דאין מולחין אותו יפה: **הא קא משמע לן דאפי' לצלי כעין קדרה אסור.** הא אבל לקדרה דקאמר אביי צלי כעין קדרה קאמר כגון אדם המולח צלי יפה קרוב למליחת בשר שצלורך קדרה דלא תימא כל צלי שרי: **אין מולחין אם החלבים.** ביום טוב כדי שלא יסריחו ואפי' נשחטה הבהמה בי"ט: **ומאי שנא מעור לפני הדורסן.** דשרו בית הלל משום דאי לא שרית ליה ממנע ולא שחיט

התם

ט) **פשיטא** דמותרין דאמר מר עוקבא כל המדדה וכו'. וקשה וכי מייתי דאיכא ממר עוקבא שהוא אמורא א וי"ל דע"כ אמו צריכין לומר כדמר עוקבא דאם לא כן לא מתוקמא מתניתין דלא יחפוד (ב"ב דף כג.): ב **אין נוטלין העלי.** ומימה הא צריך לגופה וכל כלי שצריך לגופו או למקומו אפילו מלאכתו לאסור נוטלין אותו ביום טוב וי"ל דבפרק כל הכלים (שבת דף קכג. ושם) מוקמינן ליה במוקלה שיש בו חסרון כיס דכ"ע מודו דאסור כגון סיכי זירי ומזורי דקפיד עלייהו ג וב"ה שמתירין היינו דוקא משום שמתא י"ט כדמפרש בגמרא: **ושוין שמולחין עליו בשר לצלי.** לאו משום דצריך מליחה לגלי כדמפ' בחולין (דף קיא.) אלא משום שנהגו למלחו כדי ליתן טעם

[וע"ד תוספות חולין יד. ד"ה ומפרש]:

מעריס

והנך סרוכי סריך וסליקו: ד) **ואם אין שם אלא הן הרי אלו מותרין:** היכי דמי אילימא במפורחין איכא למימר הנך אזלו לעלמא והני אחריני נינהו אלא ה) במדדין אי דאיכא קן בתוך חמשים אמה אדדויי אדדו ואי דליכא קן בתוך חמשים אמה פשיטא דמותרין דאמר מר עוקבא בר חמא ד) כל המדדה אין מדדה יותר מחמשים אמה ה) לעולם דאיכא קן בתוך חמשים אמה וכגון דקיימא ו) בקרן זוית מהו דתימא אדדויי אדדו קמ"ל כל היכא דמדדה והדר חזי לקניה מדדה ואי לא לא מדדה: **מתני'** ז) ב"ש אומרים אין נוטלים את העלי לקצב עליו בשר ח) וב"ה מתירין בית שמאי אומרים אין נותנין את העור לפני הדורסן ולא יגביהנו אלא אם כן יש עמו ט) כזית בשר י) **בית הלל מתירין: גמ'** תנא י) ח) **ושוין שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו** אמר אביי מחלוקת בעלי אבל בתברא גרמי דברי הכל מותר פשיטא עלי תנן מהו דתימא הוא הדין דאפי' תברא גרמי נמי והאי דקתני עלי להודיעך כחן דב"ה דאפי' דבר שמלאכתו לאיסור נמי שרו קמ"ל איכא דאמרי אמר אביי לא נצרכא אלא אפילו תברא גרמי חדתי מהו דתימא ממלך ולא תבר עלה קמ"ל וב"ש לא חיישי לאמלוכי והתניא ז) **בית שמאי אומרים** ט) אין מוליכין ט) **טבח וסכין** אצל בהמה ולא בהמה אצל טבח וסכין ובית הלל אומרים ט) מוליכין זה אצל זה בית שמאי אומרים אין מוליכין תבלין ומדוך אצל מדוכה ולא מדוכה אצל תבלין ומדוך וב"ה אומרים מוליכין זה אצל זה הכי השתא בשלמא בהמה אתי לאמלוכי דאמר נשבח האי בהמה כחושה ומייתינא בהמה אחריתי דשמינה מינה קדרה נמי אתי לאימלוכי דאמר נשבח האי קדרה דבעיא תבלין ומייתינא אחריתי דלא בעיא תבלין הכא מאי איכא למימר ממלך ולא תבר כיון דשחטה לתבירא קיימא: בית שמאי אומרים אין נותנין את העור: תנא י) ושוין שמולחין עליו בשר לצלי אמר אביי לא שנו אלא לצלי אבל לקדרה לא פשיטא לצלי תנן הא קמ"ל יא) דאפי' לצלי כעין קדרה אסור ת"ר יב) אין מולחין את החלבים ואין מהפכין בהן משום ר' יהושע אמרו שוטחן ברוח ע"ג יתדות אמר רב מתנה הלכה כר' יהושע איכא דאמרי אמר רב מתנה יג) אין הלכה כר' יהושע בשלמא למ"ד הלכה כר' יהושע אצטריך סד"א יחיד ורבים הלכה כרבים קמ"ל הלכה כיחיד אלא למ"ד אין הלכה פשיטא יד) יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתבר טעמיה דר' יהושע דאי לא שרית ליה ממנע ולא שחיט קא משמע לן ומ"ש מעור לפני הדורסן

התם

מוסף תוספות

א. [ו]אמרינן פשיטא, אין זה שיטת התלמוד. תר"ש.
ב. גבי ניפול עד ג' אמה הרי הוא של בעל הבית מכאן ואילך הרי הוא של מוצאו, ואין יכול לישבו רק כמו מר עוקבא דהכא. תר"ש. ג. [ו]שאני עלי שמתוך שהוא כבד מיחד ליה מקום וקפיד עילויה, ודמי למסר הגדול ויחד של מחרישה וכיוצא בהן שהן כלים כבדין והן אסורין אפי' לר' שמעון דלית ליה מוקצה, והכי אוקמה רבה בפרק כל הכלים דעלי מייחד ליה מקום וקפיד עילויה. ספקו ר"ל.

מוסף רש"י

למזגא עליה. כן היתה ישיבתם, שוטחין בגדים על גבי הקרקע ונמכמן ויושבין על הכרכים כפופין כלפמרינן בפסחים (קח.) הוה זגינן אבכרי דהדדי, ומצאת שתיתמו לעורך יו"ט (לעיל י.). **אין מטלקין את התריסין.** דלעות החלוטות של חגויות שמוגרין בהן החלוטות בגילה ומטלקין אותן לפיסם ושוטחין עליהן תבלין למטר לרפים, ובינו"ט מותר ליקח מחנוני המכיר אותו ובלבד שלא יחזיר סרוס מקח (לעיל י.). **אף להחזיר.** ולקבור בהן, ותזרה ולפי שלא לעורך הוא, ואפילו דאמרינן אין בגין בכלים, טרחא דלאו לעורך מיהא הוה וקא שרינן ליה משום תחלתן כלקמן (שם). **ואליבא דר' יהודה דאמר יגמור.** וזה כמו כן, שאם אתה אומר אל יגמור אף הוא לא יחמיל, ואין מזון מלוי לעולי רגליס (חגיגה כב.). **משום דאין בנין בכלים.** ואינו מייב אלא אם כן עשה בו מלאכה כגון ממתק או מחתך או אורג או תופר, שהן אבות מלאכות לעצמן (לקמן כב.). מחזירין רטיה במקדש. כהן שלקה בידו ונתן עליה לטיה מבעוד יום והולכך לעבוד עבודה בשבת אם ביי"ש ומעל לטיה מעל ידו אינו ידו לעבודה, דאליפה פוסלת בה, דבעינן ולקח הכהן ומיון המיין לא הוי לקיחה בכהן, מחזירה במקדש, דאי לא שרית ליה להחזירה לא שקיל ליה מידיה וממנע ולא עביד עבודה, **אבל לא במדינה.** גזירה שמא ימרח הרטיה ומירחה היינו ממתק באבות מלאכות של שבת (ערובין קב:). **הפותח את חביתו.** מבר שעשה את מציתו למכור יין בירושלים בגבל וכל הבא ליקח ממשמש ואף עמי הארץ ממשמשים (חגיגה כב.). **ר' יהודה אומר יגמור.** שאם אתה אומר לא יגמור אף הוא לא יחמיל ואין מזון מלוי לעולי רגליס (שם). **וחכמים אומרים לא יגמור.** אחר הרגל אע"פ שבגבל הן טהורין, לא שטרחתן טהרה אלא שבגבל הכל חבריס אבל לאחר הרגל מגעו טמא למפרע כדאמר במתני' עבר הרגל מטילין כלי העזרה מפני שנגעו בהן ע"ה בהרגל (שם).

עו א ב ג מיי' פ"ב מהלכות יו"ט הל' ו טוש"ע ס"ח סי' תכז סעיף יד:
עז ד מיי' שם ופט"ו מהל' גזילה הל' יח טוש"ע שם וטוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ח:
עח ה מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכה ו טוש"ע ס"ח שם סעיף יד:
עט ו טוש"ע ס"ח סי' תכז סעיף ה:
פ ז מיי' פ"ג מהלכות יו"ט הל' ד סמג לאוין עה טוש"ע שם סעיף ג:
פא ח טוש"ע שם סעיף ה:
פב ט טוש"ע ס"ח סי' תכז סעיף ב:
פג י טוש"ע ס"ח סי' תקד סעיף ב:
פד כ ל מיי' פ"ג שם הלכה ד טוש"ע ס"ח סי' תכז סעיף ג:
פה מ נ מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף ד:

גליון הש"ס

גמ' רבא אמר בשני קנין. עיין לקמן דף כה ע"ל רש"י ד"ה ומצא:

רבינו חננאל

פירוש אשתרבובי כמין ירידה הוא. וסריכה כמו תפיסה, כדכתיב שממית בידים תתפש. ואם אין שם אלא הן מותרין. אוקימנא במדדין ולא במפריחין, כלומר אין בהן כח לפרוח. ומתמהינן אי הכי פשיטא ודאי הן הן. ואמרינן כגון דאיכא קן אחד בתוך נ' אמה שיש שם פרוחים שלא דימן מהן וקאי בקרן זוית, מהו דתימא ניחוש דלמא מן הקן ההוא באו, קמ"ל אע"ג דקיי"ל כרב עוקבא דאמר בפ' לא יחפור כל המדדה אין מדדה יותר מחמשים אמה, כיון דקאי האי קן בקרן זוית, דלכי מדדה לא יכול למיהדר ומחזי לקניה, לא מדדה, הלכך ליכא למיחש להכי ושרי. פירוש תריסין, הקרשין שנרעלין בהן פתחי החנויות. וב"ה מתירין לסלקם ולפתוח ולהחזירום כדי לסגור. פירוש העלי, בוכנא שכותש בו הדיסא והפואה וכיוצא בה באסיתא מלאכת החול, ואינו עומד לכתוש בו מיני מאכל. לפיכך אמרו כי זה העלי הוא דבר שמלאכתו לאיסור, ואעפ"כ ב"ה מתירין לטלטלן ולקצב עליו בשר ולשבר עצמות. וכן תברא גרמא, שהיא חתיכה של קורה שהתקינה לשבר עליה עצמות, והיא עדיין חדשה מותרת וב"ש ישנה. וכן להוליך תבלין אצל מדוכה ומדוכה אצל תבלין אלו כולן ב"ה מתירין. ג) [וכן אוסרין בית שמאי] להגביה עור של בהמה ששחטה ביום טוב ולשוטחו ולדורסו בני אדם, [ו]ב"ה מתירין. ושוין ב"ש וב"ה שמולחין ע"ג העור בשר לצלי, שאין צריך מלח הרבה, אבל בשר לתבשיל שצריך מלח הרבה לא, שנמצא מולח את העור. ת"ר אין מולחין **את החלבים ביו"ט** ולא מהפכין בהן, משום ר' יהושע אמרו שוטחן ברוח ע"ג יתידות. אמר רב מתנה הלכתא כר' יהושע, איכא דאמרי אין הלכה כו'.

ח) נראה דלפני רבינו הי' הגי' כאן בש"ל אין מפקלין את התרסין וכו' קודם דין דאין נוטלין את העלי. ט) נראה דאסור וכל"ל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מערים ומלח גרמא גרמא. וכן רגילין העולם שמערימין א (ג) ואוכלין מעט מן התרנגולת ואוכלין הכבד ומיהו ה"ר שמואל היה אומר היינו דוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה לא ב:

אמר רחבא אמר ר' יהודה. פי' רש"י יש מפרשים להכי קאמר האי לישנא משום שהיה מסופק אם שמע שמועה זאת מרבי יהודה הנשיא או מרב יהודה ולא נהירא דרחבא היה בפומבדיתא ולא מצינו שעלה לא"י ועוד מצינו בפסחים (דף נב:) דלייק וגמר שמעתתא מפומיה דרביה כרחבא דפומבדיתא כו' ואם כן שהיה מסופק ממי שמע שמועה היה לו לומר דאפילו ספיקי דגברי גריס כדאמר בחולין (דף יח:) בשמעתין דמוגרמת לכך נראה לי דלכך אמר רבי יהודה משום שהיה רבו מובהק ב והא דקאמר וגמר שמעתתא מפומיה (ד) קאי אהא דקאמר סתיו לפניס מסתיו ולא קאמר ג) אסתויות דאותו לשון שמע מרבו ולא לה לשנותו ג:

מהו דתימא טעמייהו דב"ה דאין בנין וסתירה כו'. דקי"ל אין בנין וסתירה בשהוא מהדק ומפרק כי אם בעושה כלי שהוא חייב משום מכה בפטיש או בנוגע על גבי קרקע כדאמרינן בשבת (דף קב:) הבונה כל שהוא חייב קמ"ל ותימה הא קיימא לן אין בנין וסתירה בכלים י"ל מ"מ אסור (ה) שמא יתקע: השותה

התם לא מוכחא מלתא ו) משום דחזי למזגא עליה הכא אתי למימר מ"ט שרו לי רבנן כי היכי דלא לסרח מה לי למשתחינהו מה לי לממלחינהו אמר רב יהודה אמר שמואל א מולח אדם כמה חתיכות בשר בבת אחת אע"פ שאינו צריך אלא לחתיכה אחת רב אדא בר אהבה מערים ומלח גרמא גרמא:

מתני' ב"ש אומרים ג) אין מסלקין את התרסין ביום טוב וב"ה ב מתירין אף להחזיר:

גמ' מאי תרסין אמר עולא תריסי חנויות ואמר עולא ד שלשה דברים התירו סופן משום תחלתן ואלו הן עור לפני הדורסן ותריסי חנויות וחזרת רטיה במקדש ורחבא אמר רבי יהודה אף הפותח חביתו ומתחיל בעיסתו על גב הרגל ואליבא דרבי יהודה דאמר יגמור עור לפני הדורסן תנינא מהו דתימא טעמייהו דב"ה משום דחזי למזגא עלייהו ואפילו מערב יום טוב נמי קמ"ל ג התירו סופן משום תחלתן דיום טוב אין דערב י"ט לא תריסי חנויות נמי תנינא [וב"ה מתירין אף להחזיר] מהו דתימא טעמייהו דב"ה משום ה דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים ואפילו דבתים נמי קמ"ל ד התירו סופן משום תחלתן דחנויות אין דבתים לא חזרת רטיה במקדש נמי תנינא ז ה מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה מהו דתימא טעמא מאי משום דאין שבות במקדש אפילו כהן דלאו בר עבודה הוא קמ"ל התירו סופן משום תחלתן דבר עבודה אין דלאו בר עבודה לא פותח את חביתו נמי ה תנינא הפותח את חביתו ומתחיל בעיסתו על גב הרגל ר' יהודה אומר יגמור וחכמים אומרים ו לא יגמור מהו דתימא טומאת עם הארץ ברגל כטהרה שויוה רבנן ואע"ג דלא התחיל נמי קמ"ל התירו סופן משום תחלתן התחיל אין לא התחיל לא ועולא מאי טעמא לא אמר הא בפלוגתא לא קא מיירי הנך נמי פלוגתא נינהו ז בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה מתניתין דלא כי האי תנא דתניא ז אמר רבי שמעון בן אלעזר מודים בית שמאי ובית הלל שמסלקין את התרסין ביום טוב לא נחלקו אלא להחזיר שבית שמאי אומרים אין מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין במה דברים אמורים בשיש להן ציר אבל אין להן ציר דברי הכל מותר והתניא בד"א בשאין להן ציר אבל יש להן ציר דברי הכל אסור אמר אביי ח בשיש להן ציר מן הצד דברי הכל אסור אין להן ציר כל עיקר דברי הכל מותר כי פליגי בשיש להן ציר באמצע

מר

ימכרנה עוד משום דנעמאת ברגל במגע עם הארץ ונהי דכל ימות הרגל אשתרי שלא לצייאם מיהו לאחר הרגל חלה למפרע. ואשמעינן רחבא דרבי יהודה לא אמר יגמור אלא משום תחילתן דאי לא שרית ליה לא פתח ליה מעיקרא: **תניא.** במתניתין ובית הלל מתירין ומעולא מאי נפקא לן: **ואפילו מעי"ט.** שהופסט מבעוד יום: **דערב יום טוב לא.** דליכא למיגזר משום תחילתן דאי נמי לא שרית ליה אינו נמנע מלשחוט מעי"ט (ט) דהא יכול לשחטו מבעוד יום: **תניא.** במתניתין: **וב"ה מתירין אף להחזיר** גרסינן: **דאין בנין בכלים.** אין איסור בנין וסתירה בכלים אלא בבתים הוא דתנייב בבנין כל דהו והעושה כלי או גומרו בי"ט או בשבת משום מכה בפטיש הוא דמחייב שהוא חיוב לכל גמר מלאכה או אם הוא דבר שהוא מחליקו חייב משום ממחק ואם צריך קצוע חייב משום מחתך וכן אורג או מסך או תופר אבל בנין וסתירה לא שייך בהו לאחיובי בסלוק וחזרה דהא דתנן (שבת דף קב:) הבונה כל שהוא בבתים תנן והלכך בית הלל אפילו בחיבות הבית שרו לסלק לגמרן ולהחזיר ואע"ג דלאו לשמחת י"ט קמ"ל עולא דאע"ג דאין בנין וסתירה בכלים קאסרי ליה ב"ה מדרבנן אי לאו משום תחלתן דחנויות שהן צרכי רבים אין אבל תריסי כלי הבית לא: **תניא.** בעירובין מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה: **מהו דתימא טעמא.** דהתירא משום דלא גזרו על השבות שבמקדש ולקטור רטיה וכן כל דבר רפואה שאין מלאכה אלא שבות הוא שגזרו חכמים בכל רפואות גזירה משום שחיקת סממנין (ט): **תניא.** בתוספתא: **בטהרה שויוה רבנן.** דאסמכוה אקרא כאיש אחד חברים (שופטים כ). וטעמא דרבי יהודה משום דלא הדרה חיילא ואע"ג דלא התחיל על גב הרגל למוכרה ואירע שנגע בה עם הארץ ברגל קאמר נמי רבי יהודה דאין מגעו מטמאה ואפי' לאחר הרגל קמ"ל דאבא דמשום תחלתן הוא: **כפלוגתא לא קא מיירי.** והא פליגי רבנן עלה: **מתניתין.** דקתני בסלוק נמי פליגי לאו מי אתי תנא: **בשיש להן ציר.** ידות לשני לאשין דדומות לבנין: **והתניא.** בשאין להן ציר הוא דשרי ב"ה אבל בשיש כו': **אמר אביי.** דכולי עלמא תרוייהו הנך תנאי דברייתא דפרשי לן פלוגתא דב"ש וב"ה: (ט) **דברי הכל אסור ובשאין להן ציר כל עיקר דברי הכל.** ב"ש וב"ה: **בשיש להן ציר באמצע.** כעין פליט"א ותוחבין אותו בחור שבאמצע דופן פתח התיבה:

מר

פו א מיי' פ"ז מהלכות יו"ט הל' יוד סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תק סעיף ה:

פז ב מיי' שם פ"ד הל' יב סמג שם טוש"ע א"ח סי' תקיט סעיף ג:

פח ג מיי' פ"ג שם הלכה ד:

פט ד מיי' שם פ"ד הלכה יב טוש"ע שם:

צ ה מיי' פכ"א מהלכות שבת הלכה כז סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שמח סעיף כה:

צא ו מיי' פי"ז מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה י:

צב ז מיי' פ"ד מהלכות יו"ט הל' יב טוש"ע א"ח סי' תקיט סעיף ג:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר שמואל מולח אדם כמה חתיכות כאחת אע"פ שאינו צריך אלא לחתיכה אחת. רב אדא בר אהבה מערים ומלח ליה גרמא גרמא, כגון דמלח האי חתיכה ואימלך, ואמר לא בעינא האי אחריתי בעינא. ירושלמי מערים ומלח הכא עד דמלח כולה. כלומר היה ממלח ע"ג העור מעט מעט. וישאל מאי תריסין אמר עולא (תרי סר) [תריסי] חנויות. והני מילי דחנויות אבל דבתים לא. **ושלשה דברים התירו סופן משום תחלתן** ואילו הן, תריסי חנויות משום להוציא תבלין ומיני מאכל התירו לו, ואם תאמר לו אסור לסגור בהן, כי יש בנין בכלים, מתחילה לא יפתח. וכן עור לפני הדריסה, אם לא תתיר לו להניחו במקומו שטוח, לא ישחוט תחילה. וכן החזרת רטיה במקדש כמפורש בסוף עירובין. **ורב** יהודה אמר אף עם הארץ הפותח חבית ברגל, והמתחיל עיסתו ברגל, יגמור לאחר הרגל כר' יהודה. ואע"ג דקיי"ל מגע עם הארץ בחזקת טומאה הוא, הכא אם לא תטהר לו, לא אתי למיעבד לכתחילה. ושקלינן וטרינן בענין תריסי חנויות, ואסקה אביי בשיש לה ציר מן הצד דברי הכל אסור, כדתנן מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינה, בשאין לה ציר כל עיקר, דברי הכל מותר, כי פליגי בשיש לה ציר באמצע, ב"ה סברי לא גזרינן ומותר להחזיר.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה (וחזרת רטיה וכו' משום ממחק במקדש) תא"מ וי"כ ס"ל וחזרת רטיה בשבת במקדש לכהן כו': (ב) ד"ה דערב יום טוב וכו' דהא יכול לשוטחו מבעוד יום: (ג) תוס' ד"ה מבעוד יום: (ד) תוס' ד"ה מעברימין וצולין ואוכלין מעט מן התרנגולת כמו הכבד: (ה) ד"ה אמר וכו' מפומיה דרביה קאי אהא: (ו) ד"ה מהו וכו' מ"מ אסור דחיישינן שמא יתקע:

גליון הש"ס

גמ' שלשה דברים התירו סופן. עיין ר"ה דף כג ע"ב תוס' ד"ה שיהו מהלכים ועיין יומא דף עז ע"ב ומו"ק דף ז ע"ב:

לעזי רש"י

פליט"א. בליטה.

מוסף תוספות

א. עי' בהגהות הב"ח וכ"ה בהג"מ, ובתר"פ אי' וכן רגילים שמולחים התרנגולת ואוכלים ממנה הכבד. ב. קאמר רבי. תוס' חולין קכ. ד"ה אמר. ג. אע"פ שהוא לשון משונה... והוה ליה למימר אצטווניית היתה כדאמר בפ"ק דפסחים (דף י"ג: ושם). תוס' שם.

(ד) [נעיל יוד.], (ה) [שם], (ו) [שם וש"נ], (ז) עירובין קב:, (ח) מגיגה כו., (ט) [ברכות לו: יומות טו.], (י) [תוספ' פ"ח], (כ) [ברכות לג:], (ל) [שבת נג:], (מ) [ר"ל הך ד"ש דאסור וכן בשאין לסס ציר ד"ש מותר קאי אב"ש וב"ה], (נ) [וע"ש תוספות לקמן יח: ד"ה ובלבד], (ס) כ"ש אשבת,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מר סבר גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד ומר סבר לא גזרינן: **מתני'** [6]בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל [7]מתירין: **גמ'** תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבדימי השוחט עולת נדבה ביו"ט לוקה א"ל דאמר לך מני בית שמאי היא [8]דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דאי בית הלל [9]הא אמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הכא נמי מתוך שהותרה שחיטה לצורך הותרה נמי שלא לצורך מתקיף לה רבה ממאי דב"ש ובית הלל בהא פליגי דלמא בערוב והוצאה לשבת ואין ערוב והוצאה ליו"ט קא מיפלגי מ"ם [10]ערוב הוצאה לשבת וערוב הוצאה ליו"ט ומר סבר [1]ערוב הוצאה לשבת ואין ערוב הוצאה ליו"ט כדכתיב [2]ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ביו"ט לא מתקיף לה רב יוסף אלא מעתה ליפלגו באבנים אלא מדלא מפלגי באבנים ש"מ בהוצאה שלא לצורך פליגי ואף ר' יוחנן סבר במתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך פליגי דתני תנא קמיה דר' יוחנן [11]המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום [12]מבשל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מבשל בשר בחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום

השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה וכו'. וה"ה דמלי למימר ר"ע היא [13] דלית ליה מתוך אלא ניחא ליה למנקט ב"ש דסבירא להו הכי בהדיא עפי ותימה הואיל ומוקמינן לה אליבא דב"ש אם כן לימא השוחט עולת חובה בי"ט לוקה [14] דהא ב"ש אית להו לקמן (דף יט.) על עולת ראייה דלוקה דדרשינן וחגותם חגיגה אין עולת ראייה לא וי"ל משום דיוקא נקטיה דאי הוה נקט עולת חובה הוה אמינא עולת חובה מחייבי אבל שלמי חובה כיולא בו פטור הואיל והם חובה וגם יש בהן לוקה האדם אבל שלמי נדבה חייב הואיל והיה יכול להקריבן למחר והשתא דנקט עולת נדבה אשמעינן רבותא דדוקא עולת נדבה חייב דכולה כליל אבל שלמי נדבה פטור אע"ג שאינו חייב בהן והיה יכול להמתין עד למחר הואיל ויש בהן לוקה הדיוט ומ"ת והא אפילו ב"ה מודו דלוקה דסבירא להו לקמן (שם) דנדרים ונדבות אין קרבים בי"ט ואמאי מוקים לה אליבא דב"ש וי"ל דמהיכא אית ליה דנדרים ונדבות אין קרבים בי"ט מלכם ולא לגבוה ומ"כ הוי לאו הבא מכלל עשה דאין בוקין עליו ומ"ת כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא דהא אמרי' [15] גבי גוזז פסולי המוקדשין דלוקה אע"ג דלא ידעינן אסור גזיזה רק מדכתיב (דברים יב) מזבח ולא גיזה דהיינו לאו הבא מכלל עשה דאין בוקין אלא ש"מ כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא כלומר לאו שהיה בו קודם שנפסל וגם גבי נדרים ונדבות נימא הכי דאהדריה לאסורא קמא ולוקה וי"ל דשאני גיזה שלא הותרה בפסולי המוקדשין כלל בהדיא ומ"כ הואיל ואשתכח סמך בהו לאסורא מוקמינן ליה באיסורא קמא אבל הכא גבי יו"ט דאוכל נפש הותר דכתיב אשר יאכל וגו' (שמות יב) וה"ה נדרים ונדבות מתוך שהותרה וכו' ומ"כ אשכחנא דהותרו בהדיא וכיון דאשכחנא דהותרו בהדיא לא אמרי' אהדרי' לאסור קמא אלא למאי דאהדריה אהדריה ולמאי דלא אהדריה לא אהדריה וקאי בדוקא בעשה: **דלמא** בערוב והוצאה קמפלגי. פי' רש"י ערובי חצרות וקשה מאי צריך עירובי חצרות גבי י"ט הא בלאו הכי מותר לטלטל מחצר לחצר לאוקי לכ"ג להר"ר חיים כהן דגרסינן ערוב הוצאה בלא וי"ו [16] והכי פירושו אם אסור הוצאה מעורב בו בין שאר מלאכות אע"ג שהיא מלאכה גרועה ואם שייכא אסור הוצאה אם לא קמפלגי ומיהו יש ליישב דגרסינן שפיר ערוב והוצאה לדריך ערוב שיוכל להוציא דברים שאינן לצורך יו"ט כלל [17] (ואין ערוב והוצאה ליו"ט דשאני הוצאה דגרועה היא מכל שאר מלאכות ויש ספרים דגר' קמא דירמיה ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ביו"ט לא דממעטו לה בהדיא מטעם דהוצאה גרועה היא):

ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו באבנים ומדלא מיפלגי באבנים ש"מ וכו'. ותכי פירושו אלא מעתה דב"ה לית להו אסור הוצאה לפלגו בטלטול אבנים ולשמעינן רבותא דלית להו בהן אסור הוצאה דהא לא נאסר בשום דבר טלטול אפי' דבר שמלאכתו לאסור וגם אינו לצורך י"ט כלל אלא גזרה שמא יוציא כדאיתא בהדיא פרק כל הכלים (שבת דף קכד:) ואפי' דבר שהוא לצורך יו"ט כגון כלי הצריך לו היה ראוי לאסור גזירה שמא יוציא אלא שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בה ומדלא קמפלגי באבנים שמע מינה בהוצאה וכו' דב"ה סברי מתוך וא"ת כיון דב"ה אית להו מתוך אמאי אין מתירין אפי' טלטול אבנים וכל דבר אפילו אינו לצורך יום טוב ויש לומר דודאי אין ה"נ דמדאוריית' הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דגזרו גזור על דבר שאינו לצורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור בדבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרוס כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב מלקות דא"כ הוה מסיק לפי' זה הוציא אבנים לב"ה דחייב ודש"י קיים ליה דב"ה סבירא להו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דגזרו הוא דגזור בדבר שאינו לצורך יו"ט כלל וקשה הדא דאמרי' בפסחים (דף מו:) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה דלא לקי היינו מטעם הואיל ומי אתרמי ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפר' דגרסי' כגירסת הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב פי' מדאוריית' מלקות וכ"ת ה"נ א"כ לפלגו באבנים אלא ודאי מדלא קמפלגי וכו' ודוקא בהוצאה שיש בה לצורך יו"ט קא אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש הואיל ואיכא צורך מקצת [18] שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן התורה כגון אופה מיו"ט לחול ומוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאוריית' וכי פליגי ב"ש וב"ה בדברים שאינן לצורך אוכל נפש ואיכא בהן צורך יו"ט קצת כגון קטן למולו דהמלוה נקראת צורך יום טוב ולוגב ולאת בו וס"ת לקרות בו וכן פי' רבינו חננאל אבל [19] ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא למולו דאדרי גם [20] טיול דהא אשכחן נמי דמשתקין בכדור שקורין פלוט"א בלע"ז ביו"ט ברה"ר אע"ג דליכא אלא טיול ומ"ת השומט עולה מה צורך יש לו בה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא יהא שלחנו מלא ושלחן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף כ:): הכא

מר סבר גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד. ומר סבר לא גזרינן. בית הלל. והכי מתניתא לא אפלוג אלא מר אשמעינן חדא ומר אשמעינן חדא ולא פליגי. מתניתא קמייתא הכי קאמר במה דברים אמורים בשיש להן ציר בתמלא ה"ק במה דברים אמורים דנתלקו בשאין להם ציר מן הצד דברי הכל מותר ותנא בתרא ה"ק במה דברים אמורים בשיש להם ציר מן הצד דברי הכל אסור: **מתני' לא את הקטן.** כל מילי דלאו צורך אכילה: **גמ' עולת נדבה.** דאילו עולת חובה היום רחמנא שריא אבל זו יש להקריבה לאחר יום טוב: **נוקב.** משום [1] (לא תעשה כל מלאכה) (שמות כ:) **לצורך.** אך אשר יאכל לכל נפש[2]: **בערוב והוצאה.** אם נאסרה הוצאה ביו"ט ונתקנו הלכות ערובי חצירות ליו"ט אם לאו: **ואין ערוב והוצאה בו'.** ואע"ג דעיקר הוצאה מויעבירו קול במחנה[3] נפקא לן (שבת דף לו:) בא ירמיה ופירש שלא נאסרה אלא בשבת משום הכי קא שרו אבל שחיטה שהיא אב מלאכה וכללו לא תעשה כל מלאכה[4] היא אימא לן אפילו לב"ה אם הותרה לצורך והך מתניתין אפי' ב"ה: **מתקיף לה רב יוסף.** אהך אתקפתא דרבה: **אלא מעתה.** דסבירא להו לב"ה אין איסור הוצאה ליו"ט: **ליפלגו באבנים.** אי אין איסור הוצאה אין איסור טלטול אלא נאסר טלטול אלא משום הוצאה. ומה שלא גזרו על כל טלטולים אפילו על אוכלים וכלים משום דאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה[5]: **אלא מדלא אפלוג באבנים ש"מ.** דלכולי עלמא יש הוצאה ליו"ט אלא שמן התורה הותרה לצורך וב"ה אית להו כיון דהותרה לצורך הותרה מן התורה לגמרי אלא רבנן גזור במידי דהוי טרחא דלא צריך כגון אבנים אבל בקטן וספר תורה דצריכין להו ביו"ט לא גזור ובית שמאי לית להו מיגו ומידי דלצורך אכילה שהתורה התירתו הותר ושאינו לצורך אכילה באיסורו עומד מן התורה: **ואף ר' יוחנן סבר במתוך** דרסינן: **פליגי.** ב"ש וב"ה ודכולי עלמא יש איסור הוצאה ליו"ט מויעבירו קול במחנה דישנה בשאר מלאכות וירמיה היה מזהירן על השבתות שהן חמורין והלוחי ישמעו: **נוקב משום מבשל גיד.** שהבשול אב מלאכה הוא ובשול גיד דבר האסור ואינו ראוי לאכילה ועומד באיסור לא תעשה כל מלאכה דלא הותר אלא לצורך: **ונוקב משום מבשל בשר בחלב.** ולאו משום יום טוב דמלקות דבשול יו"ט הא תנא ליה אלא אפילו הוא חול לוקה משום מבשל בשר בחלב דכתיב לא תבשל גדי בחלב שלש פעמים[6] אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול[6]: משום

מר סבר גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד ומר סבר לא גזרינן: **מתני'** [6]בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל [7]מתירין: **גמ'** תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבדימי השוחט עולת נדבה ביו"ט לוקה א"ל דאמר לך מני בית שמאי היא [8]דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דאי בית הלל [9]הא אמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הכא נמי מתוך שהותרה שחיטה לצורך הותרה נמי שלא לצורך מתקיף לה רבה ממאי דב"ש ובית הלל בהא פליגי דלמא בערוב והוצאה לשבת ואין ערוב והוצאה ליו"ט קא מיפלגי מ"ם [10]ערוב הוצאה לשבת וערוב הוצאה ליו"ט ומר סבר [1]ערוב הוצאה לשבת ואין ערוב הוצאה ליו"ט כדכתיב [2]ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ביו"ט לא מתקיף לה רב יוסף אלא מעתה ליפלגו באבנים אלא מדלא מפלגי באבנים ש"מ בהוצאה שלא לצורך פליגי ואף ר' יוחנן סבר במתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך פליגי דתני תנא קמיה דר' יוחנן [11]המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום [12]מבשל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מבשל בשר בחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום

ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו באבנים ומדלא מיפלגי באבנים ש"מ וכו'. ותכי פירושו אלא מעתה דב"ה לית להו אסור הוצאה לפלגו בטלטול אבנים ולשמעינן רבותא דלית להו בהן אסור הוצאה דהא לא נאסר בשום דבר טלטול אפי' דבר שמלאכתו לאסור וגם אינו לצורך י"ט כלל אלא גזרה שמא יוציא כדאיתא בהדיא פרק כל הכלים (שבת דף קכד:) ואפי' דבר שהוא לצורך יו"ט כגון כלי הצריך לו היה ראוי לאסור גזירה שמא יוציא אלא שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בה ומדלא קמפלגי באבנים שמע מינה בהוצאה וכו' דב"ה סברי מתוך וא"ת כיון דב"ה אית להו מתוך אמאי אין מתירין אפי' טלטול אבנים וכל דבר אפילו אינו לצורך יום טוב ויש לומר דודאי אין ה"נ דמדאוריית' הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דגזרו גזור על דבר שאינו לצורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור בדבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרוס כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב מלקות דא"כ הוה מסיק לפי' זה הוציא אבנים לב"ה דחייב ודש"י קיים ליה דב"ה סבירא להו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דגזרו הוא דגזור בדבר שאינו לצורך יו"ט כלל וקשה הדא דאמרי' בפסחים (דף מו:) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה דלא לקי היינו מטעם הואיל ומי אתרמי ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפר' דגרסי' כגירסת הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב פי' מדאוריית' מלקות וכ"ת ה"נ א"כ לפלגו באבנים אלא ודאי מדלא קמפלגי וכו' ודוקא בהוצאה שיש בה לצורך יו"ט קא אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש הואיל ואיכא צורך מקצת [18] שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן התורה כגון אופה מיו"ט לחול ומוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאוריית' וכי פליגי ב"ש וב"ה בדברים שאינן לצורך אוכל נפש ואיכא בהן צורך יו"ט קצת כגון קטן למולו דהמלוה נקראת צורך יום טוב ולוגב ולאת בו וס"ת לקרות בו וכן פי' רבינו חננאל אבל [19] ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא למולו דאדרי גם [20] טיול דהא אשכחן נמי דמשתקין בכדור שקורין פלוט"א בלע"ז ביו"ט ברה"ר אע"ג דליכא אלא טיול ומ"ת השומט עולה מה צורך יש לו בה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא יהא שלחנו מלא ושלחן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף כ:): הכא

מסורת הש"ס

[6] שבת ד' קכד: לקמן לז., [1] גי' רש"ל דאסרי ולא, [2] [ז"ל הערוך ערך ערב מר סבר עירוב הוצאה לשבת עירוב הוצאה ליו"ט דבדברים שאינן לצורך אוכל כשבת מה שבת אין מוציאין מרשות לרשות אלא ע"י עירוב כך ביו"ט], [3] מכות כא: [4] סנהדרין מז:, [5] [מבשל גיד ביו"ט. כל"ל], [6] [כל מלאכה לא יעשה בהם. שמות יב], [7] [שמות יב], [8] [שמות לו], [9] [שם כן], [10] [ע"ז לו.], [11] [שמות כג, שם לה, דברים יד], [12] [חולין קטו:], [13] [פסחים ה:], [14] [עי' תוס' חולין צח: ותוס' ע"ז סז: מד"ה אמר ר' יוחנן], [15] [וע' תוספות כריתות יד. ד"ה עירוב], [16] רש"ל מוחק כל זה, [17] רש"ל גורס ליתא לאלו פירושא וי"ג אבל כ"ת פירש,

תורה אור השלם

1. ולא תוציאו משא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם: ירמיהו יז כב

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ה"ג רש"י וכו' ואיכא צורך מקצת אבל שלא לצורך כל"ל ומיכא שיש צורך י"ט נמחק: (ב) בא"ד דשרי גם בשביל טיול:

מוסף רש"י

אין מוציאין לא את הקטן. הוצאה שלא לצורך, דלא אשמעי לכתמילה ביו"ט עפי מנשבת אלא אוכל נפש (שבת קכד:). לוקה משום מבשל גיד ביו"ט. כיצול שאינו לאוי (פסחים מז:). משום מבשל בשר בחלב. אפילו הוא חול, וקסבר יש בגידים בנותן טעם וכשר סס (שם). משום אוכל בשר בחלב. תלמי לא תבשל כתיבי חד לאכילה וחד לנהנה וחד לבישול (מכות כא:).

מוסף תוספות

א. דהוי רבותא טפי דאף על גב דהוי צורך י"ט לוקה אליבא דב"ש. תוס' מגילה ה. ד"ה עולת.

צג א ב מיי' פ"ז מהל' יו"ט הל' ד ופ"ה הלכה ז סמג לאוין עה טוש"ע ת"ח סי' תקיז סעיף ז:

צד ג מיי' פ"ז מהל' עירובין הלכה ד סמג לאוין עה טוש"ע ת"ח סי' תקכז סעיף ז:

רבינו חננאל

[מתני'] בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן כו'. נקטינן לולב למצותו וקטן למולו וספר תורה לקרות בו. ובית הלל מתירין להוציאן אפילו לרשות הרבים. ומשום הכי אמרינן בגמרא הא דתני השוחט עולת נדבה ביו"ט לוקה, ואע"פ שעושה מצוה, ב"ש היא ולא ב"ה, דשמעינן להו לב"ה דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך, שנאמר אך אשר יאכל וגו', הותרה נמי הוצאת לולב וס"ת שאינן לצורך אכילה, הכא נמי כיון שהותרה השחיטה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך, אלא מתני' מני ב"ש היא. ודחינן להאי סברא ממאי דבהאי טעמא פליגי ב"ש וב"ה, דלמא בעירוב והוצאה פליגי, ב"ש [סברי] יו"ט בדברים שאינן לצורך אוכל נפש כשבת, מה שבת אין מוציאין מרשות לרשות אלא ע"י עירוב, כך ביו"ט. ומה שבת אין מוציאין בה [לר"ה] כך (שבת) [יו"ט] אין מוציאין. וב"ה סברי אין עירוב והוצאה ליו"ט, דכי כתיב ולא תוציאו משא מבתיכם, ביום השבת הוא דכתיב, ולפיכך הוצאה ביו"ט שרי, אבל לשחיטה שלא לצורך אפילו ב"ה אסרי. ודחי רב יוסף אי הכי שאין הוצאה אסורה ביו"ט לדברי ב"ה, אם יוציא אבנים לרה"ר פטור הוא. אלא מדלא תנינן דפליגי באבנים, אלא בדברים שיש בהן צד מצוה, ש"מ במתוך שהותרה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך אכילה [פליגי]. וכן נמי מדחזינן לר' יוחנן דאמר לתנא דהוה תני קמיה, המבשל גיד הנשה בחלב [ביו"ט] ואכלו לוקה ה', לוקה משום אוכל גיד ומשום מבשל גיד, שבישל ביו"ט דבר שאינו בר אכילה, וה"ה למבשל בשר בחלב כו', וא"ל ר' יוחנן לתנא הבערה ובישול אינה משנה, כלומר אינו חייב בהן אליבא דב"ה דמתוך שהותרה הבערה לצורך כו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות